

Christer Lundin
Strategisk trafikplanering
Tel: 508 263 71
christer.lundin@gfk.stockholm.se

2001-11-15

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

Utredning om alternativa sträckningar för Norra Länken mellan Norrstull och Roslagstull

FÖRSLAG TILL BESLUT

GFN godkänner den genomförda utredningen

Olle Zetterberg

Monica Hildingson

SAMMANFATTNING

I enlighet med uppdrag i stadens budget för år 2002 har gatu- och fastighetskontoret studerat möjligheten att ge Norra Länken en alternativ sträckning i ett läge mellan Bellevue och Cedersdalsgatan, för att minska störningarna i trafiken under byggtiden. Kontorets utredning utgör bilaga till tjänsteutlåtandet.

Fyra alternativa sträckningar har analyserats. Resultaten visar att samtliga dessa alternativ är sämre från såväl kostnads- som miljösynpunkt jämfört med det modifierade Bellevuealternativet och alternativ Cedersdalsgatan. Inte heller i övrigt har kontoret kunnat finna andra realistiska alternativ för en sträckning av Norra Länken inom området.

Resultatet av kontorets genomförda utredning är därför att det inte finns lämpligare alternativ till Norra Länken på sträckan Norrstull – Roslagstull än de två ingående utredda alternativen.

\\web01\inetpub\gfk.yourvoice.se\work\2001-12-11\Tjut\51.doc

Bilaga 1: Utredning av alternativa utformningar och sträckningar av Norra Länken mellan Norrstull och Roslagstull.
Gatu- och fastighetskontoret oktober 2001.

UTLÅTANDE

Bakgrund

Under 1996 påbörjade Vägverket utbyggnaden av Norra Länken. Utbyggnaden, som baserades på fastställda och lagakraftvunna detaljplaner, utgjordes på sträckan mellan Norrtull och Roslagstull av det s.k. Bellevuealternativet.

I början av 1997 avbröts byggnadsarbetena sedan regeringsrätten i en dom meddelat att utbyggnaden på avsnittet mellan Norrtull och Roslagstull innebar ett intrång i parklandskapet som inte var i överensstämmelse med bestämmelserna i lagen om nationalstadsparken, d.v.s. nuvarande Miljöbalkens 4 kap 7 §. Detaljplanen på detta avsnitt återförvisades därför till regeringen för ny behandling.

Efter regeringsrättens dom har Vägverket utrett en lösning för Norra Länken som innebär att den ursprungliga plansträckningen under Bellevue mellan Norrtull och Roslagstull bibehålls men att tunneln förläggs i ett djupare läge. Tunneln kan då på det kritiska avsnittet byggas från sidan och inte som tidigare planerat uppifrån.

Detta alternativ, det s.k. modifierade Bellevuealternativet, betyder att intrång i parklandskapet kan undvikas och att lösningen därmed inte står i strid med bestämmelserna i lagen om nationalstadsparken. Vägverket har i december förra året fastställt en vägarbetsplan med denna lösning. Fastställelsen kan dock inte vinna laga kraft förrän staden antagit detaljplan för området i överensstämmelse med vägarbetsplanen.

En alternativ dragning av Norra Länken mellan Norrtull och Roslagstull är en sträckning under Cedersdalsgatan, en sträckning som tidigare översiktligt studerats men som frångicks i början av 1990-talet. På stadens uppdrag har Vägverket under förra året närmare studerat detta alternativ. Utredningens resultat visar att en sträckning för Norra Länken under Cedersdalsgatan är möjlig, dock med ökade kostnader och svårigheter för trafiken under byggtiden.

Utredningsuppdraget

I den av kommunfullmäktige den 14-15 juni i år antagna budgeten för år 2002 anges att utredningsarbetet för en lösning av Norra Länken för att avlasta Valhallavägen kommer att fortgå. Vägverkets utredning om alternativ dragning av Norra Länken under Cedersdalsgatan föreligger. En utredning i stadens regi inleds för att undersöka möjligheten att dra Norra Länken i ett läge mellan Bellevue och Cedersdalsgatan, för att minska störningarna i trafiken under byggnadstiden. Det är angeläget att detaljplanarbetet och sedan bygget av Norra Länken kommer till stånd snarast.

Kommunstyrelsen har uppdragit åt gatu- och fastighetsnämnden att genomföra utredningen. Utredningsarbetet har utförts inom gatu- och fastighetskontoret och redovisas i bifogade rapport.

Tidigare planering för Norra Länken

Norra Länken utgör den framtida övergripande trafikleden i östvästlig riktning norr om Stockholms innerstad. Utredningar och analyser av Norra Länkens sträckning och utformning har pågått sedan 1960-talet. Sträckning och utformningen har förändrats under tiden, beroende på förändrade förutsättningar och värderingar.

Ett viktigt ställningstagande i planeringen av Norra Länken gjordes när man konstaterade att Valhallavägen inte kunde ta emot de trafikmängder som en sådan förbindelse skulle erhålla. Det blev därmed nödvändigt att ge Norra Länken en nordligare sträckning, vilket innebar en sträckning genom Lill-Jansskogen.

Ganska snart uppnåddes också enighet inom staden att sträckningen av Norra Länken genom Lill-Jansskogen måste ske i tunnelläge. En bergtunnel under Lill-Jansskogen är en relativt sett enkel teknisk lösning utan allt för stora merkostnader, bl.a. därför att det inte behövdes några trafikanslutningar mellan de två ändpunkterna för en sådan tunnel.

För Norra länken på avsnittet mellan Norrtull och Roslagstull studerades däremot länge olika ytlösningar. Man eftersträvade att anpassa lösningarna till befintlig och planerad bebyggelse. Bebyggelsen storlek krävde ett acceptabelt väg- och gatunät för sitt relativt omfattande behov av trafikförsörjning. Under senare delen av 1980-talet konstaterades att det inte var möjligt att på ett miljömässigt acceptabelt sätt låta all trafik i snittet mellan Norrtull och Roslagstull gå på trafikleder i ytlägen. Därmed blev tunnellslösningar huvudalternativ även på detta avsnitt av Norra Länken.

Runt 1990 bedömdes det som naturligt att lägga biltunneln under den nuvarande huvudgatan, d.v.s. under Cedersdalsgatan och Sveavägen. På så sätt begränsas intrången på intilliggande fastigheter. Staden, som då hade huvudansvaret för planeringen av Norra Länken, bedömde att trafikstörningarna under byggnadsskedet kunde bemästras mot bakgrund av erfarenheter från andra utbyggnader där stora trafikströmmar har fått gå på tillfälliga bryggor under byggnadstiden, erfarenheter som erhållits bl.a. under utbyggnaden av tunnelbanorna i Stockholms innerstad.

Vad gäller Norra Länken på delen under Sveavägen mellan Norrtull och Sveaplan visade de fortsatta studierna att det var bättre med ett nordligare läge under det relativt sett lite utnyttjade området mellan Sveavägen och Värtabanan. Området användes för parkering och tillfälliga evenemang såsom cirkusföreställningar. Med denna sträckning minskade svårigheterna att hantera trafiken på Sveavägen under byggnadstiden.

I början av 1990-talet aktualiserade Stockholms stad ett nytt alternativ, det s.k. Bellevuealternativet. Det innebar en ännu nordligare sträckning av

Norra Länken så att den nya sträckningen i stort följer Värtabanans sträckning mellan Norrtull och Roslagstull. Fördelarna med denna sträckning var två. Dels medförde alternativet mindre trafikstörningar i utbyggnadsskedet. Dels skapade det bättre möjligheter för staden att tillskapa ny bebyggelse vid Norrtull och därmed skapa en stadsmässigt godtagbar entré till Stockholm norrifrån.

Under 1993-94 upprättade staden en fördjupad översiktsplan för vad som kallades för Norra trafikbandet. I samrådsmaterialet för denna plan ställdes de två alternativen för Norra Länken mot varandra, Cedersdalsgatan respektive Bellevue. Efter analys av inkomna synpunkter och utställning av planen fastställde kommunfullmäktige den fördjupade översiktsplanen innehållande Norra Länken med en sträckning mellan Norrtull och Roslagstull enligt Bellevuealternativet.

Efter kommunfullmäktiges beslut om den fördjupade översiktplanen för Norra trafikbandet, innebärande att Bellevuealternativet skulle ligga till grund för den fortsatta planering av Norra Länken, upprättades och antogs detaljplaner och arbetsplaner för projektet. Regeringen avvisade anförda besvär över de tre detaljplanerna, vilka sålunda vann laga kraft.

Som nämnts påbörjade Vägverket under 1996 upphandlingen av utbyggnaden av Norra Länken samtidigt som en del förberedande arbeten startade.

Analys

Förutsättningarna för utbyggnaden av Norra Länken förändrades med anledning av regeringsrättens dom i januari 1997. Upphandlingen av entreprenaderna fullföljdes inte och de påbörjade, förberedande byggnadsarbetena avbröts.

Vägverkets analysarbete under 1997 inriktades på att finna alternativa lösningar på Norra Länken som kunde accepteras med utgångspunkt i bestämmelserna i lagen om nationalstadsparken. Vägverket valde en lösning som innebär att Bellevuealternativets plansträckning bibehålls men att tunnelprofilen sänks så pass mycket att tunneln på det kritiska avsnittet kan byggas utan intrång i parklandskapet.

En annan lösning är att återgå till en sträckning under Cedersdalsgatan, den lösning som frångicks i början av 1990-talet. I sina översiktliga studier av olika lösningar för Norra Länken under 1997 bedömde Vägverket att lösningen med Cedersdalsgatan var sämre än det modifierade Bellevuealternativet.

Den nya majoriteten i Stockholms stadshus som tillträdde efter valet 1998 uttalade att regeringsrättens dom medför att arbetet med Norra Länken måste inriktas på en lösning i Cedersdalsgatan. Staden gav därför Vägverket i uppdrag att ingående utreda detta alternativ. Den utredning som Vägverket gjorde under år 2000 visade att detta alternativ är fullt möjligt att genomföra utan att nationalstadsparken påverkas på ett icke tillåtligt sätt.

En tredje lösning på Norra Länkens sträckning mellan Norrtull och Roslagstull är att finna en helt ny sträckning som dels inte gör intrång i parklandskapet, dels är miljömässigt och kostnadsmässigt bättre än det modifierade Bellevuealternativet eller alternativet med Cedersdalsgatan. Detta är utgångspunkten i utredningen som staden beslutade om i årets budgetbehandling.

Följande fyra alternativa sträckningar har studerats i utredningen:

1. Sträckning under Wenner-Gren Center
2. Sträckning mellan Wenner-Gren Center och Sveaplans gymnasium
3. Sträckning delvis under Vanadislunden
4. Sträckning djupare under Cedersdalsgatan

Alternativen har valts så att det parkområde som enligt regeringsrättens dom berördes på ett otillåtet sätt i det ursprungliga Bellevuealternativet inte berörs av Norra Länken i dessa alternativa sträckningar. Alternativen passerar dock på olika sätt under delar av parklandskapet i Bellevueparken, varvid det i alternativen förutsätts att trafikleden på det avsnittet utförs som berg- eller betongtunnel, byggd helt underifrån/från sidan. Det är alltså samma förutsättning som även gäller för det modifierade Bellevuealternativet och för alternativ Cedersdalsgatan.

I kontorets utredning redovisas och värderas de fyra alternativen närmare och dess konsekvenser analyseras. I utredningen konstateras att även om de fyra alternativen undviker att komma i konflikt med en känslig del av parkområdet uppstår i stället andra konflikter, inte bara med park och natur utan även med befintlig bebyggelse och med trafik under byggnadstiden.

Sammanfattningsvis kommer man i kontorets utredning fram till att samtliga fyra alternativ är mer komplicerade och kostsamma än såväl det modifierade Bellevuealternativet som alternativ Cedersdalsgatan. De studerade alternativen har inte några egentliga fördelar som på något sätt kan väga upp de stora nackdelar som respektive alternativ har. I utredningen har man inte heller funnit andra realistiska lösningar för en sträckning av Norra Länken mellan Bellevue och Cedersdalsgatan.

Eftersom regeringen med anledning av regeringsrättens dom upphävde den av staden antagna detaljplanen för Norra Länken på sträckan Norrtull – Roslagstull erfordras ny detaljplan på detta avsnitt. Planarbete för den nya detaljplanen har inte påbörjats.

Kontorets synpunkter

Det finns nu två mycket väl genomarbetade förslag till utbyggnad av Norra Länken. Det ena utgörs av det modifierade Bellevuealternativet och det andra av Cedersdalsalternativet. Båda alternativen torde vara fullt genomförbara och några avgörande tekniska skillnader eller svårigheter mellan alternativen under genomförandet förutses inte. Båda alternativen bedöms också vara i full enlighet med lagstiftningen rörande

nationalstadsparken, d.v.s. att man inte i något av alternativen gör intrång i parklandskapet.

Enligt den av Vägverket under förra året på stadens uppdrag genomförda utredningen Cedersdalsgatan beräknas kostnaderna för alternativ Cedersdalsgatan bli högre än för alternativ Bellevue. Trafikstörningarna under byggnadstiden riskerar också att bli mer omfattande i alternativ Cedersdalsgatan.

Med dessa förutsättningar har staden i årets budgetbehandling uppdragit åt gatu- och fastighetsnämnden att undersöka möjligheten att dra Norra Länken i ett läge mellan Bellevue och Cedersdalsgatan, för att minska störningarna i trafiken under byggnadstiden.

Med anledning av uppdraget från fullmäktige har kontoret i bifogade utredning studerat fyra olika sträckningar för Norra länken mellan Bellevue och Cedersdalsgatan. Kontoret har i sin utredning även använt sig av den kunskap och de erfarenheter som har gjorts i samband med planering och byggnation i området. Det gäller bl.a. utbyggnaden av Wenner-Gren Center för omkring fyrtio år sedan, planerad men ej utförd kontorsbyggnad intill Sveaplans gymnasium, planerad men ej utförd byggnad för hotell intill Norrtull och upprustningen av Sveaplans gymnasium för några år sedan.

Kontoret har i sina analyser och slutsatser kommit fram till att inte något av de fyra nya sträckningarna har de kvalitéer som gör det meningsfullt att utföra fortsatta och fördjupade studier av alternativen. Tvärtom medför alla de fyra sträckningarna uppenbara problem som, i den mån lösningar till dessa är möjliga att finna, kommer att kräva tekniskt avancerade utföranden som medför svårigheter vid genomförandet och innebär stora merkostnader. De fyra alternativa sträckningarna är enligt kontorets utredning sålunda samtliga betydligt sämre, d.v.s. tekniskt sett mer komplicerade och dyrare utan några påtagliga fördelar i miljö- och trafikavseende, än såväl det modifierade Bellevuealternativet som alternativet Cedersdalsgatan.

Under utredningsarbetet har kontoret inte kunnat finna andra realistiska sträckningar för Norra Länken inom området som det kan finnas anledning att närmare analysera. Exempelvis är en tunnelsträckning under Sveaplans gymnasium inte möjlig utan att stora delar av den k-märkta byggnaden måste rivas.

Resultatet av den av kontoret genomförda utredningen är därför att det inte finns lämpligare alternativ till Norra Länken på sträckan Norrtull – Roslagstull än de två som ingående har utretts, d.v.s. det modifierade Bellevuealternativet och alternativ Cedersdalsgatan.

Kontoret föreslår att gatu- och fastighetsnämnden godkänner den genomförda utredningen.

SLUT